Dárogiella ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan - oahppoplána

Dette er en oversettelse av den fastsatte læreplanteksten. Læreplanen er fastsatt på Bokmål

Máhttodepartemeanta mearridan láhkaásahussan 21.08.13

Gusto 01.08.2013 rájes

Gusto 31.07.2022 rádjái

utgått

Ulbmil

Dárogiella ohppiide geain lea sámegiella vuosttašgiellan lea fága kulturáddejupmái, gulahallamii, oahppahábmemii, identitehtaovdánahttimii ja iežas ja earáid kultuvrra árvvusatnima ovddideapmái. Mánát ja nuorat geain lea sámegiella vuosttašgiellan, bajášsaddet servodagas gos guovtte- ja máŋggagielalašvuohta ja kultuvrralaš girjáivuohta báidnet árgabeaivvi. Aktiivvalaš servodatoassálastin eaktuda ahte hálddaša giela ja teavstta. Oahpahus galgá láhčit diliid nu ahte oahppit ovdánahttet gelbbolašvuođa dáru gielas ja kultuvrras ja ráhkkanahttit sin ovttaárvosačča oassálastit skuvllas, servodateallimis ja bargoeallimis.

Dárogielfága galgá ovttas sámegielfágain reidet vuođu ohppiid doaibmi guovttegielalašvuođa ovdánahttimii ja addit ohppiide máhtu ja áddejumi dain servodagain maidda ieža gullet. Dainna lágiin sáhttá dárogielfága ovddidit diđolaš ja máhtolaš guottuid dáru ja sámi gielaid ja kultuvrraid ovttaláganvuođaide ja erohusaide. Dárogielfága galgá veahkehit áddet iežas giellaoahppama ja ovdánahttit ohppiid giella- ja teakstagelbbolašvuođa heivehuvvon ohppiid návccaide ja eavttuide. Njálmmálaš gálggat, čállin- ja lohkangealbu leat iešalddis mihttomearrin ja addá dárbbašlaš vuođu áddejupmái ja eallinagi oahppamii.

Fága galgá láhčit diliid nu ahte oahppit ohppet geavahit dárogiela aktiivvalačča, sihke njálmmálačča ja čálalačča, ja ohppet dádjadit dálá servodaga teakstagirjáivuođas. Dasa lassin galgá fága arvvosmahttit ovdánahttit buriid lohkanstrategiijaid ja kritihkalaš jurddašeami. Dat galgá maid movttiidahttit lohkan- ja čállinmiela ja buriid lohkan- ja čállindábiid. Fága vuođđun lea teakstadoaba mii fátmmasta njálmmálaš, čálalaš ja ovttastuvvon teavsttaid, mas čála, jietna ja govat doibmet ovttas. Dáru ja sámi girjjálašvuohta ja eará kultuvrraid, erenoamážit eará eamiálbmotkultuvrraid, girjjálašvuohta galgá vuolggahit vásáhusaid, reflekterema ja árvvoštallama ja hástalit ohppiid kulturáddejumisteaset.

Sámegiel- ja dárogielfágain leat ollu oktasaš elemeanttat, ja danne lea lagaš ovttasbargu dáid fágaid olis dehálaš. Dárogieloahpahusas galget oahppit arvvosmahttojuvvot suokkardit giela ja teavstta iešguđetlágan ovttasdoaibmandiliin mat vuolggahit reflekterema ja analyserema, hutkáivuođa ja estehtalaš hervvohallama. Oahpahusa bokte sáhttet oahppit vásihit iežaset ja earáid ođđa rollain, main sáhttet movttiidahttit ja hástalit guhtet guimmiideaset ja oahppat giela geavaheami bokte. Dárogieloahpaheapmi 13 jagi skuvlamannolaga mielde galgá addit ohppiide gielalaš iešluohttámuša mii addá buori vuođu aktiivvalaš servodat- ja bargoeallimii.

Fága váldooasit

Fága lea juhkkojuvvon váldoosiide maidda leat hábmejuvvon gelbbolašvuođamihttomearit. Váldooasit dievasmahttet guhtet guoimmiset, ja daid ferte geahččat oktilaččat.

Fága lea oktasašfága joatkkaoahpahusa buot oahppoprográmmaide. Oahpahus galgá danne leat eanemus lági mielde relevánta ohppiide ja heivehuvvot iešguđet oahppoprográmmaide.

Dárogielas leat gelbbolašvuođamihttomearit maŋŋil vuođđoskuvlla 2., 4., 7. ja 10. jahkecehkiid ja maŋŋil joatkkaoahpahusa Jo1:ža, Jo2:ža ja Jo3:ža studerenráhkkanahtti oahppoprográmmaid. Fidnofágalaš oahppoprográmmain leat gelbbolašvuođamihttomearit maŋŋil Jo2:ža ja maŋŋil oppalaš studerengelbbolašvuođa lasáhusa.

Váldoosiid bajilgovva:

Jahkeceahkki	**Váldooasit**		
1.–10. Jo1–Jo3	Njálmmálaš gulahallan	Čálalaš gulahallan	Giella, girjjálašvuohta ja kultuvra

Njálmmálaš gulahallan

Njálmmálaš gulahallan-váldooasis lea sáhka guldalit ja hállat iešguđet oktavuođain. Njálmmálaš gulahallan lea dehálaš ođđa gielaid oahppamis. Joatkkaoahpahusas gullá maiddái ovdánahttit vuođđomáhtu dulkomis sámegielas dárogillii.

Guldaleapmi lea aktiivvalaš dahku mas oahppi galgá oahppat ja áddet go fihtte, dulko ja árvvoštallá earáid cealkámušaid. Ráhkkanan njálmmálaš ovdanbuktima ja spontána njálmmálaš ovttasdoaibmama bokte galgá oahppi ovdánahttit dáiddu gulahallat earáiguin, ja dovddahit máhtu, jurdagiid ja ideaid main lea girjás sátneriggodat iešguđet šáŋŋeriin. Njálmmálaš gulahallan fátmmasta maiddái heivehit giela, ovdanbuktinvugiid ja gaskkustanvuogi gulahallandilálašvuhtii.

Čálalaš gulahallan

Čálalaš gulahallan-váldooasis lea sáhka máhttit čállit ja lohkat dárogiela. Oahpahus fátmmasta vuosttaš lohkan- ja čállinoahpahusa ja viidásat lohkan- ja čállingealbbu oktilit ovdánahttima miehtá skuvlamannolaga. Lohkanoahpahus galgá arvvosmahttit oahppi miela ja dáiddu lohkat ja čállit, ja mearkkaša ahte oahppi galgá lohkat iešguđetlágan teavsttaid, sihke oahppama ja vásiheami nammii. Lohkkojuvvon teavsttat galget seammás veahkehit oahppi šaddat diđolažžan iežas ovdáneamis lohkkin ja čállin, ja

veahkehit ovdánahttit diđolaš oktavuođa dáru ja sámi čálakultuvrra ovttaláganvuođaide ja erohusaide.

Čállin mearkkaša ovdanbuktit, gieđahallat ja gaskkustit jurdagiid ja oaiviliid iešguđetlágan teavsttain ja šáŋŋeriin. Ovttastuvvon teavsttat leat lunddolaš oassin teavsttain maid oahppit galget lohkat ja hábmet. Buorre čálalaš gulahallan eaktuda buori sátneriggodaga, gálggaid hábmet teavstta, dovdat čállingielalaš njuolggadusaid ja dáiddu heivehit teavstta ulbmilii ja vuostáiváldái.

Giella, girjjálašvuohta ja kultuvra

Giella, girjjálašvuohta ja kultuvra-váldooasis lea sáhka dáru giella- ja teakstakultuvrras, ja das leat sámi, davviriikkalaš ja riikkaidgaskasaš perspektiivvat. Oahppit galget ovdánahttit iešheanalaš áddejumi dáru gielas ja girjjálašvuođas, ja áddet mo giella ja teaksta lea rievdan áiggi mielde ja mo ain rievdá.

Váldooassi galgá addit máhtu giela birra vuogádahkan ja giellageavaheami birra, ja galgá arvvosmahttit ohppiid ovdánahttit diđolaš oktavuođa iežas máŋggagielatvuhtii. Oahppit galget lohkat ja reflekteret stuorra ja máŋggabealat válljosa boarrásat ja ođđasat teavsttaid iešguđet šáŋŋeriin ja iešguđet mediain. Dasa lassin galget dovdat dáru teakstahistorjjá árbevieruid buohtastahtti perspektiivvas gaskal dálá áiggi ja ovdalis áiggiid ja eará teakstaárbevieruid impulssaid olis.

Diibmolohku

Tiibmalohku lea almmuhuvvon 60-minuhta ovttadahkan

MÁNÁIDCEAHKKI

1.–7. jahkeceahkit: 570 tiimma

NUORAIDCEAHKKI

8.–10. jahkeceahkit: Molssaeaktu 1: 279 tiimma

Molssaeaktu 2: 222 tiimma

Molssaeaktu 1: go ii vállje vierisgiela / gielalaš čiekŋudeami

Molssaeaktu 2: go vállje vierisgiela / gielalaš čiekŋudeami

STUDERENRÁHKKANAHTTI OAHPPOPROGRÁMMAT:

Jo1: 103 tiimma

Jo2: 103 tiimma

Jo3: 103 tiimma

FIDNOFÁGALAŠ OAHPPOPROGRÁMMAT

Jo1: 45 tiimma

Jo2: 45 tiimma

LASÁHUS OPPALAŠ STUDERENGELBBOLAŠVUHTII FIDNOFÁGALAŠ OAHPPOPROGRÁMMAIN

Jo3: 219 tiimma

Vuođđogálggat

Vuođđogálggat leat integrerejuvvon gelbbolašvuođamihttomeriide gos dat leat mielde ovdánahttimin fágagelbbolašvuođa ja leat maid oassin das. Dárogielfágas áddejuvvojit vuođđogálggat ná:

Njálmmálaš gálggat dárogielas lea duddjot áddejumi guldaleami, ságastallama ja hállama bokte, ja máhttit heivehit giela ulbmilii ja vuostáiváldái. Njálmmálaš gálggaid ovdánahttin dárogielas eaktuda systemáhtalaččat bargat njálmmálaš šáŋŋeriiguin ja strategiijaiguin dađistaga ain eanet kompleaksa guldalan- ja hállandilálašvuođain. Dát mearkkaša máhttit plánet ja ovdanbuktit iešguđetlágan njálmmálaš ovdanbuktimiid ja geavahit njálmmálaš giela dađistaga ain deaivileappot ja nyanserejuvvon ságastallamiin ja earálágan njálmmálaš teavsttain, vaikko gáibádusat njálmmálaš giellagelbui eai leat nu garrasat go ohppiide geain lea dárogiella vuosttašgiellan. Dát mearkkaša dasto guldalit aktiivvalaččat, ja áddet ja ságastallat dárogielfágalaš fáttáid, čuolmmaid ja teavsttaid mat šaddet ain guhkit ja váddásat.

Máhttit čállit dárogiela lea ovdanbuktit iežas ulbmillaččat ja gulahallat earáiguin čállingiela geavaheami bokte. Dát leat maiddái vuohki ovdánahttit ja struktureret ideaid ja jurdagiid ja vuohki oahppat. Čállit teavsttaid máŋggalágan šáŋŋeriin šearpmas ja báhpáris lea suorgi masa sámegiel- ja dárogielfágas oktasaččat lea erenoamáš ovddasvástádus. Dát mearkkaša máhttit plánet, hábmet ja gieđahallat dađistaga ain eanet kompleaksa teavsttaid mat leat heivehuvvon ulbmilii ja vuostáiváldái, vaikko gáibádusat čálalaš giellagelbui eai leat seamma garrasat go ohppiide geain lea dárogiella vuosttašgiellan. Čálalaš gálggaid ovdánahttin dárogielas eaktuda systemáhtalaččat bargat formálalaš čállingálggaiguin, teakstamáhtuin ja iešguđet čállinstrategiijaiguin.

Máhttit lohkat dárogiela lea duddjot oaivila teavsttain iešguđetlágan šáŋŋeriin dálá áiggis ja ovdalis áiggis. Dát mearkkaša beroštuvvat teavsttaide ja

áddegoahtit eará olbmuid jurdagiid, eallima, vásáhusaid ja hutkáivuođa, ja hárjehit gálggaid buohtastahttit iešguđet áiggiid ja kultuvrraid teavsttaid. Dát mearkkaša dasto máhttit háhkat dieđuid ja áddet iešguđetlágan teavsttaid jurdagiid ja ovdanbuktimiid šearpmas ja báhpáris, ja máhttit leat kritihkalaš ja iešheanalaš lohkkojuvvon teavsttaid ektui. Lohkangálggaid ovdánahttin dárogielfágas eaktuda ahte oahppit lohket dávjá ja olu, ja ahte sii barget systemáhtalaččat lohkanstrategiijaiguin mat leat heivehuvvon lohkanulbmilii ja fága iešguđet teavsttaide. Ovdáneapmi álgá vuođđodekodemis ja álkes teavsttaid áddemis dasa ahte máhttit áddet, dulkot, reflekteret ja árvvoštallat dađistaga eanet kompleaksa teavsttaid iešguđet šáŋŋeriin.

Máhttit rehkenastit dárogielas lea dulkot ja áddet dieđuid teavsttain main leat logut, sturrodagat dahje geometralaš govvosat. Dát mearkkaša máhttit árvvoštallat, reflekteret ja kommuniseret ovttastuvvon teavsttaid main leat gráfalaš ovdanbuktimat, tabeallat ja statistihkat. Rehkenastingálggaid ovdánahttin dárogielfágas mearkkaša duddjot ollislaš oaivila dađistaga váttásmuvvi teavsttain main iešguđet ovdanbuktinvugiid ferte geahččat oktilaččat.

Digitála gálggat dárogielas leat máhttit geavahit digitála reaidduid, mediaid ja resurssaid háhkat ja gieđahallat dieđuid, hábmet ja redigeret iešguđetlágan teavsttaid ja gulahallat earáiguin. Dán oktavuođas lea dehálaš máhttit árvvoštallat ja geavahit gálduid dihtomielalaččat. Digitála gálggaid ovdánahttin lea oassin lohkan- ja čállinoahpahallamis dárogielfágas, ja mearkkaša gávdnat, geavahit ja dađistaga árvvoštallat ja čujuhit digitála gálduide čálalaš ja njálmmálaš teavsttain, ja ieš buvttadit dađistaga eanet kompleaksa teavsttaid. Dasto mearkkaša dát ovdánahttit máhtu dahkkivuoigatvuođa ja personsuodjalusa birra, ja leat kritihkalaš ja iešheanalaš iešguđetlágan gálduid ektui.

Gelbbolašvuođamihttomearit

Gelbbolašvuođamihttomearit 2. jahkeceahki maŋŋil

Njálmmálaš gulahallan

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- guldalit, stoahkat ja geahččaladdat dárogiela jietnadagaiguin, stávvaliiguin, sániiguin, riimmain, ritmmain ja intonašuvnnain ja buohtastahttit dárogiela ja sámegiela jietnadagaid
- guldalit, áddet ja addit álkes dieđuid
- dovdát álkes sániid, namaid, doahpagiid ja álkes cealkagiid mat gusket beaivválaš dilálašvuođaide
- dearvvahit, giitit, jearahit ja vástidit álkes jearaldagaide
- laktit oktii álkes sániid oanehis cealkkan
- lohkat ja geavahit loguid gulahallamis

Čálalaš gulahallan

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- lohkat stuorra ja smávva deaddiluvvon bustávaid
- lohkat álkes teavsttaid ja ságastallat daid dáhpáhusaid birra
- ságastallat jietnadagaid ja bustávaid gaskavuođa, hállangiela ja čállingiela gaskavuođa ja dárogiela ja sámegiela ovttaláganvuođaid ja erohusaid birra
- geavahit stuorra ja smávva bustávaid ja geahččaladdat sániiguin, sihke iežas giehtačállosiin ja dihtoriin
- bargat hutkkálaččat sárgumiin ja čállimiin lohkama oktavuođas

Giella, girjjálašvuohta ja kultuvra

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- ságastallat dárogiela birra ja makkár dilálašvuođain geavaha dárogiela ja sámegiela
- ságastallat lávlagiid, hoahkamiid, divttaid, máidnasiid ja muitalusaid sisdoalu birra

Gelbbolašvuođamihttomearit 4. jahkeceahki maŋŋil

Njálmmálaš gulahallan

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- guldalit earáid, áddet álkes ságastallamiid iežas vásáhusain ja oassálastit daidda
- geavahit sátnehivvodaga mii gokčá beaivválaš diliid
- ovdanbuktit álkes teavsttaid
- loguiguin almmuhit hattiid, hivvodagaid ja sturrodagaid

Čálalaš gulahallan

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- lohkat čáppagirjjálašvuođa ja fágateavsttaid mánáid várás ja albmanahttit iežas oaiviliid teavsttaid birra
- dovdát ja geavahit álkes gielalaš váikkuhangaskaomiid nugo geardduheami ja kontrástta
- gávdnat dieđuid teavsttain šearpmas dahje báhpáris sániid ja illustrašuvnnaid ovttastemiin
- čállit álkes válddahalli ja muitaleaddji teavsttaid
- gávdnat girjerádjosis ja Interneahtas áššiid iežas lohkamii ja čállimii

utgått

Giella, girjjálašvuohta ja kultuvra

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- ságastallat dáru ja sámi gielaid ja kultuvrraid iežas vásáhusaid vuođul ja buohtastahttit daid
- ovdanbuktit jurdagiid giela, persovnnaid ja dáhpáhusaid birra iešguđet áiggiid ja kultuvrraid beaivválaš eallima teavsttain ja čáppagirjjálašvuođa teavsttain

Gelbbolašvuođamihttomearit 7. jahkeceahki maŋŋil

Njálmmálaš gulahallan

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- guldalit earáid, ovdanbuktit ja ákkastallat iežas oaiviliid ja respekteret earáid oaiviliid
- dárogillii muitalit iežas sániiguin dárogiel ja sámegiel muitalusaid ja njálmmálaš ovdanbuktimiid váldosisdoalu
- áddet veahá ruoŧagiela ja dánskkagiela
- doaibmat iešguđet rollain drámádoaimmaid, jitnositlohkama ja ovdanbuktima bokte
- geavahit musihkalaš albmanemiid ja govaid ovdanbuktimiin
- geavahit heivvolaš sátnehivvodaga muitalit iežas vásáhusaid birra, ovdanbuktit dovdduid ja iežas oaiviliid ja ságastallat álkes fágalaš fáttáid birra
- albmanahttit valuhta, mihtuid ja deattu birra

Čálalaš gulahallan

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- lohkat čáppagirjjálašvuođa teavsttaid ja áššeprosateavsttaid, ja ságastallat sisdoalu ja iežas lohkanvásáhusaid birra
- lohkat ja ságastallat álkes teavsttaid dan dárogiel giellahámis mas ohppiin ii leat čálalaš oahpahallan
- čujuhit teavstta váldobeliide ja čoahkkáigeassit daid
- hálddašit dávjá geavahuvvon sániid ortografiija ja gaskamerkema dábáleamos njuolggadusaid
- čállit teavsttaid main lea čielga fáddá, ja duddjot oktavuođa cealkagiid ja teakstabihtáid gaskii
- ovdanbuktit vásáhusaid ja beroštumiid muitaleaddji, válddahalli ja reflekterejeaddji teavsttain
- geavahit digitála gálduid ja reaidduid hábmet ovttastuvvon teavsttaid main leat hyperčanastagat ja girjás estehtalaš váikkuhangaskaoamit

utgått

Giella, girjjálašvuohta ja kultuvra

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- ságastallat guovtte- ja máŋggagielalašvuođa birra iežas birrasa gielladiliid vuođul
- ságastallat dárogiela iešguđet variánttaid birra
- čilget njálmmálaš ja čálalaš giela muhtun erohusaid
- válddahit giellaoahpa ja teakstamáhtu doahpagiid bokte mo teavsttat leat huksejuvvon, ja ságastallat dárogiela ja sámegiela erohusaid birra
- ovdanbuktit iežas oainnuid vissis meari dárogiel mánáid- ja nuoraidgirjjálašvuođa persovnnaid, juona ja temá hárrái
- geavahit iešguđet hápmásaš digitála sátnegirjjiid ja bábirsátnegirjjiid

Gelbbolašvuođamihttomearit 10. jahkeceahki maŋŋil

Njálmmálaš gulahallan

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- guldalit, čoahkkáigeassit váldosisdoalu ja gávdnat relevánta dieđuid njálmmálaš teavsttain
- ovdanbuktit iežas doaibmi sátneriggodagain mii lea heivehuvvon vuostáiváldái ja ulbmilii
- dárogillii njálmmálaččat refereret dárogiel ja sámegiel sártniid ja logaldallamiid
- searvat digaštallamiidda vuođuštuvvon oaiviliiguin ja áššálaš ákkastallamiin
- válddahit loguid ja eará dieđuid gráfalaš ovdanbuktimiid
- ovdanbuktit fágaáššiid relevánta terminologiijan ja digitála reaidduid ja mediaid ulbmillaš geavahemiin

Čálalaš gulahallan

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- lohkat ja analyseret iešguđetlágan teavsttain iešguđet šáŋŋeriin ja median dárogillii ja ođđadárogillii ja gaskkustit vejolaš dulkojumiid
- lohkat álkes teavsttaid ruoŧa- ja dánskkagillii ja muitalit ja kommenteret sisdoalu
- ovdanbuktit iežas doaibmi sátneriggodagain ja hálddašit hápmeoahpa deháleamos njuolggadusaid
- dovdát váikkuhangaskaomiid humora, ironiija, kontrásttaid, buohtastahttimiid, symbolaid ja gielalaš govaid
- čállit hutkás, čuvgejeaddji, reflekterejeaddji ja ákkastalli teavsttaid iešguđet ovdamearkateavsttaid minstariid vuođul

Utgått

- áddet ja dulkot dieđuid ovttastuvvon teavsttaid máŋgga ovdanbuktinvuogis

Giella, girjjálašvuohta ja kultuvra

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- selvehit manne Norggas leat guokte almmolaš giela, ja digaštallat mo dárogiella ja sámegiella leat váikkuhan nubbi nubbái
- čilget manne Norggas leat guokte ovttaárvosaš dárogiel giellahámi, ja ságastallat Norgga dálá gielladebáhta birra
- ságastallat girjjálašvuođa, teáhtera ja filmma hámi, sisdoalu ja ulbmila birra
- reflekteret mo árvvut, jurddašanvuogit ja govahallamat ovdanbuktojuvvojit dáru ja sámi teavsttain ja teavsttain mat leat jorgaluvvon eará gielain

Gelbbolašvuođamihttomearit maŋŋel Jo1 – studerenráhkkanahtti oahppoprográmma ja Jo2 – fidnofágalaš oahppoprográmma

Njálmmálaš gulahallan

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- guldalit earáid ákkastallama ja čájehit rabasvuođa dasa, ja geavahit relevánta ja áššálaš ákkaid digaštallamiin
- guldalit ja áddet dieđuid ruoŧa- ja dánskkagillii ja refereret daid
- hálddašit iešguđet rollaid ságastallamiin, digaštallamiin, drámátiseremiin ja ovdanbuktimiin
- geavahit iežas oahppoprográmma fágamáhtu ja fágaterminologiija ságastallamiin, digaštallamiin ja ovdanbuktimiin skuvlla, servodaga ja bargoeallima birra
- geavahit ovdanbuktimiin máhtu retorihkalaš appellašuvdnahámiid birra
- kombineret auditiiva, čálalaš ja visuála ovdanbuktinvugiid ja geavahit iešguđetlágan digitála reaidduid ovdanbuktimiin

Čálalaš gulahallan

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- lohkat vissis meari dálááigásaš teavsttaid, čáppagirjjálašvuođa ja áššeprosa girjedárogillii, ođđadárogillii ja teavsttaid mat leat jorgaluvvon sámegielas, ja reflekteret sisdoalu, hámi ja ulbmila birra
- selvehit áššeprosateavsttaid ákkastallama
- čállit hutkás, čuvgejeaddji ja ákkastalli teavsttaid mat leat heivehuvvon ulbmilii ja vuostáiváldái

- ságaškuššat mo iešguđet gielalaš váikkuhangaskaoamit doibmet ja geavahit muhtumiid dain iežas teavsttain
- heivehit giela ja ovdanbuktinvugiid iešguđet čállindilálašvuođaide skuvllas, servodagas ja bargoeallimis
- ovdamearkateavsttaid minstariid vuođul čállit teavsttaid main lea fáddá ja fágaterminologiija mii lea heivehuvvon iežas oahppoprográmmii
- geavahit iešguđetlágan estehtalaš ovdanbuktinvugiid ovttastuvvon teavsttain
- geavahit digitála reaidduid iežas teavsttaid almmuheapmá
- háhkat, árvvoštallat ja geavahit fágaáššiid digitála gálduin go bargá iežas teavsttaiguin, ja čuovvut personsuodjalusa ja dahkkivuoigatvuođa njuolggadusaid

Giella, girjjálašvuohta ja kultuvra

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- selvehit iešguđet gielaid ja kultuvrraid mat leat Norggas ja Sámis dán áigge, ja mo iežas giella ja iežas kultuvra ovdánit ja rivdet ovttasdoaimmadettiin earáiguin
- ságaškuššat kulturdeaivvademiid ja kulturvuostálasvuođaid ja geavahit vuolggasadjin vissis meari dáláigásaš teavsttaid
- dulkot ja árvvoštallat ovttastuvvon teavsttaid sisdoalu, hámi ja ulbmila ovttasdoaibmama

Gelbbolašvuođamihttomearit maŋŋel Jo2 – studerenráhkkanahtti oahppoprográmma

Njálmmálaš gulahallan

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- dárogillii refereret njálmmálaš sámegiel teavsttaid árgabeaidiliin ja áššiin mat gusket skuvlii
- geavahit máhtu retorihkalaš appellašuvdnahámiid birra digaštallamiin ja ovdanbuktimiin
- geavahit iežas prográmmafága fágamáhtu ovdanbuktimiin ja digaštallamiin
- ovdanbuktit dárogielfágalaš fáttáid ja digaštallat ovdanbiddjon ášši

Čálalaš gulahallan

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

Utgått

- lohkat iešguđet šáŋŋeriid girjedárogiel ja ođđadárogiel teavsttaid ja analyseret teavsttaid vai sáhttá oaivvildit juoidá dain gažaldagain mat teavsttain bohtet ovdan, ja árvvuin maid dat ovddastit
- čállit teavsttaid main lea čielga ulbmil, buorre struktuvra ja oktavuohta
- čállit hutkás, čuvgejeaddji ja ákkastalli teavsttaid, čilgehusaid, girjjálašvuođa dulkomiid, ságaškuššamiid ja eará vihkkedalli teavsttaid

Giella, girjjálašvuohta ja kultuvra

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- selvehit Norgga gielladebáhta ja giellapolitihka 1800-logus
- čilget ákkastallama áššeprosateavsttain retorihkkamáhtu geavaheami bokte
- myhtaid ja álbmotdiktema muitalanvugiiguin ja árvvuiguin buohtastahttit vissis meari dáláigásaš teavsttaid muitalanvugiid ja árvvuid
- buohtastahttit mo ”dážavuohta” ja ”sámevuohta” boahtá ovdan sámi ja dáru girjjálašvuođa teavsttain
- lohkat vissis meari guovddáš norgga ja muhtun eurohpálaš teavsttaid gaskaáiggis gitta romantihkka-áiggi rádjai, bidjat daid kulturhistorjjálaš oktavuhtii ja kommenteret hámi ja sisdoalu
- analyseret sisdoalu ja árvvoštallat váikkuhangaskaomiid geavaheami teavsttain mat leat vižžon iešguđet digitála mediain
- čujuhit gálduide ja árvvoštallat daid áigeguovdilis fágalaš oktavuođain

Gelbbolašvuođamihttomearit maŋŋel Jo3 - Studerenráhkkanahtti oahppoprográmma

Njálmmálaš gulahallan

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- guldalit ja árvvoštallat iešguđet mediaid njálmmálaš teavsttaid ákkastallama ja oaivvildit juoidá sisdoalu ja hámi birra
- dárogillii refereret sámegiel njálmmálaš teavsttaid áššiid birra mat gusket báikkálaš servodahkii
- ovdanbuktit iežas nana sátneriggodagain ja buori giellageavahemiin mii lea heivehuvvon ulbmilii ja vuostáiváldái
- fágaterminologiija ja ollislaš ákkastallama vehkiin ságaškuššat fágalaš fáttáid
- bidjat oktii ja ovdanbuktit ráddjejuvvon čáppagirjjálašvuođa prográmma

Čálalaš gulahallan

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

Utgått

- lohkat vissis meari dáláigásaš teavsttaid ja ságaškuššat mo dát teavsttat gielalaččat ja temáhtalaččat leat min áiggi ektui
- ovdanbuktit iežas nana sátneriggodagain ja buori giellageavahemiin, ja hálddašit deháleamos gielalaš hápmegáibádusaid
- čállit girjjálašvuođa dulkomiid ja retoralaš analysaid, hutkás teavsttaid ja vihkkedalli teavsttaid maid vuolggasadjin leat dárogielfágalaš teavsttat
- čállit čuvgejeaddji teavsttaid, čilgehusaid ja ságaškuššamiid main leat čielga ulbmil, buorre struktuvra ja áššálaš dieđut
- kritihkalaččat ja dárkkistahtti láhkai geavahit gálduid ja hálddašit digitála gáldočujuhemiid

Giella, girjjálašvuohta ja kultuvra

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- selvehit iešvuođaid vissis meari dárogielsuopmaniin ja reflekteret beliid birra mat sáhttet váikkuhit suopmaniid ovdáneapmái
- selvehit Norgga gielladebáhta ja giellapolitihka jagis 1900 rájes dálá áigái
- digaštallat dáruiduhttinpolitihka váikkuhusaid sámi guovlluin
- ovdanbuktit vissis meari jorgaluvvon ja originála davviriikkalaš teavsttaid
- analyseret, dulkot ja buohtastahttit vissis meari guovddáš norgga ja muhtun riikkaidgaskasaš teavsttaid iešguđet girjjálašvuođa árbevieruin romantihka áiggis gitta dálá áigái, ja bidjat daid kulturhistorjjálaš oktavuhtii
- analyseret ja árvvoštallat retorihka doahpagiiguin iešguđet áššeprosašáŋŋeriid teavsttaid

Gelbbolašvuohta oppalaš studerengelbbolašvuhtii – fidnofágalaš oahppoprográmmaid maŋŋil

Njálmmálaš gulahallan

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- dárogillii refereret njálmmálaš sámegiel teavsttaid árgabeaidiliin ja áššiin mat gusket skuvlii
- geavahit máhtu retorihkalaš appellašuvdnahámiid birra digaštallamiin ja ovdanbuktimiin
- geavahit iežas prográmmafága fágamáhtu ovdanbuktimiin ja digaštallamiin
- ovdanbuktit dárogielfágalaš fáttáid ja digaštallat ovdanbiddjon ášši
- guldalit ja árvvoštallat iešguđet mediaid njálmmálaš teavsttaid ákkastallama ja oaivvildit juoidá sisdoalu ja hámi birra

Utgått

- dárogillii refereret sámegiel njálmmálaš teavsttaid áššiid birra mat gusket báikkálaš servodahkii
- ovdanbuktit iežas nana sátneriggodagain ja buori giellageavahemiin mii lea heivehuvvon ulbmilii ja vuostáiváldái
- fágaterminologiija ja ollislaš ákkastallama vehkiin ságaškuššat fágalaš fáttáid
- bidjat oktii ja ovdanbuktit ráddjejuvvon čáppagirjjálašvuođa prográmma

Čálalaš gulahallan

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- lohkat iešguđet šáŋŋeriid girjedárogiel ja ođđadárogiel teavsttaid ja analyseret teavsttaid vai sáhttá oaivvildit juoidá dain gažaldagain mat teavsttain bohtet ovdan, ja árvvuin maid dat ovddastit
- čállit teavsttaid main lea čielga ulbmil, buorre struktuvra ja oktavuohta
- čállit hutkás, čuvgejeaddji ja ákkastalli teavsttaid, čilgehusaid, girjjálašvuođa dulkomiid, ságaškuššamiid ja eará vihkkedalli teavsttaid
- lohkat vissis meari dáláigásaš teavsttaid ja ságaškuššat mo dát teavsttat gielalaččat ja temáhtalaččat leat min áiggi ektui
- ovdanbuktit iežas nana sátneriggodagain ja buori giellageavahemiin, ja hálddašit deháleamos gielalaš hápmegáibádusaid
- čállit girjjálašvuođa dulkomiid ja retoralaš analysaid, hutkás teavsttaid ja vihkkedalli teavsttaid maid vuolggasadjin leat dárogielfágalaš teavsttat
- čállit čuvgejeaddji teavsttaid, čilgehusaid ja ságaškuššamiid main leat čielga ulbmil, buorre struktuvra ja áššálaš dieđut
- kritihkalaččat ja dárkkistahtti láhkai geavahit gálduid ja hálddašit digitála gáldočujuhemiid

Giella, girjjálašvuohta ja kultuvra

Oahpahusa mihttomearri lea ahte oahppi galgá máhttit

- selvehit Norgga gielladebáhta ja giellapolitihka 1800-logus
- čilget ákkastallama áššeprosateavsttain retorihkkamáhtu geavaheami bokte
- buohtastahttit vissis meari dáláigásaš teavsttaid muitalanvugiid ja árvvuid myhtaid ja álbmotdiktema muitalanvugiiguin ja árvvuiguin
- buohtastahttit mo “dážavuohta” ja “sámevuohta” boahtá ovdan sámi ja dáru girjjálašvuođa teavsttain
- lohkat vissis meari guovddáš norgga ja muhtun eurohpálaš teavsttaid gaskaáiggis gitta romantihkka-áiggi rádjai, bidjat daid kulturhistorjjálaš oktavuhtii ja kommenteret hámi ja sisdoalu
- analyseret sisdoalu ja árvvoštallat váikkuhangaskaomiid geavaheami teavsttain mat leat vižžon iešguđet digitála mediain

Utgått

- čujuhit gálduide ja árvvoštallat daid áigeguovdilis fágalaš oktavuođain
- selvehit iešvuođaid vissis meari dárogielsuopmaniin ja reflekteret beliid birra mat sáhttet váikkuhit suopmaniid ovdáneapmái
- selvehit Norgga gielladebáhta ja giellapolitihka jagis 1900 rájes dálá áigái
- digaštallat dáruiduhttinpolitihka váikkuhusaid sámi guovlluin
- ovdanbuktit vissis meari jorgaluvvon ja originála davviriikkalaš teavsttaid
- analyseret, dulkot ja buohtastahttit vissis meari guovddáš norgga ja muhtun riikkaidgaskasaš teavsttaid iešguđet girjjálašvuođa árbevieruin romantihka áiggis gitta dálá áigái, ja bidjat daid kulturhistorjjálaš oktavuhtii
- analyseret ja árvvoštallat retorihka doahpagiiguin iešguđet áššeprosašáŋŋeriid teavsttaid

Árvvoštallan fágas

Loahppaárvvoštallama mearrádusat:

Oppalašárvosáni árvvoštallan

Jahkeceahkki	Ortnet
10. jahkeceahkki	Oahppit galget oažžut guokte oppalašárvosáni, ovtta čálalaš árvosáni dárogielas ja ovtta njálmmálaš árvosáni.
Jo2 fidnofágalaš oahppoprográmmat	Oahppit galget oažžut ovtta oppalašárvosáni.
Jo3 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmat Jo3 lasáhus oppalaš studerengelbbolašvuhtii	Oahppit galget oažžut guokte oppalašárvosáni, ovtta čálalaš árvosáni dárogielas ja ovtta njálmmálaš árvosáni.

Go fága bistá máŋga jagi, de galgá dušše addit oppalašárvosátneárvvoštallama bajimus dásis mii oahppis lea fágas.

Eksámen ohppiide

Jahkeceahkki	Ortnet
10. jahkeceahkki	Oahppit sáhttet vuorbáduvvot ovtta čálalaš eksámenii dárogielas. Čálalaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo guovddáš ásahusain. Oahppit sáhttet maiddái vuorbáduvvot njálmmálaš eksámenii dárogielas. Njálmmálaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálačča t.
Jo2 fidnofágalaš	Oahppit sáhttet vuorbáduvvot čálalaš eksámenii

oahppoprográmmat	dárogielas. Čálalaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálačča t. Oahppit sáhttet maiddái vuorbáduvvot njálmmálaš eksámenii dárogielas. Njálmmálaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálačča t. Eksámen fátmmasta olles fága (90 tiimma).
Jo3 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmat Jo3 lasáhus oppalaš studerengelbbolašvuhtii	Oahppit sáhttet vuorbáduvvot ovtta čálalaš eksámenii dárogielas. Čálalaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo guovddáš ásahusain. Oahppit sáhttet maiddái vuorbáduvvot njálmmálaš eksámenii dárogielas. Njálmmálaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálačča t. Eksámen fátmmasta olles fága (309 tiimma).

Eksámen privatisttaide

Jahkeceahkki	**Ortnet**
10. jahkeceahkki	Geahča rávisolbmuid vuođđoskuvlaoahpahusa gustovaš ortnega.
Jo2 fidnofágalaš oahppoprográmmat	Privatisttat galget váldit čálalaš eksámena dárogielas. Čálalaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálačča t. Dasa lassin galget privatisttat váldit njálmmálaš eksámena dárogielas. Njálmmálaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálačča t. Eksámen fátmmasta olles fága (90 tiimma).
Jo3 studerenráhkkanahtti oahppoprográmmat Jo3 lasáhus oppalaš studerengelbbolašvuhtii	Privatisttat galget váldit ovtta čálalaš eksámena dárogielas. Čálalaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo guovddáš ásahusain. Dasa lassin galget privatisttat váldit njálmmálaš eksámena dárogielas. Njálmmálaš eksámen ráhkaduvvo ja sensurerejuvvo báikkálačča t. Eksámen fátmmasta olles fága (309 tiimma).

Árvvoštallama oppalaš mearrádusat leat mearriduvvon oahpahuslága láhkaásahusas.

Utkast